

370318

Kattal, L.

#1111.

E. V.
TARTU ÜLICOOL
KIRJUTUSKONN
2 nov. 36
201.
TARTU

"O p e r a e t s t u d i o ."

H A L D U S K O H T U T E J A K O H T U L I K K U D E
H A L D U S I N S T A N T S I D E E S I M E S E L E
A S T M E L E A L L U V A D K A E B U S E D J A
V A I D E D N I N G R E V I S J O N I , - A P E L L A T -
S I O O N I J A K A S S A T S I O O N I K A E B U S E D .

1. DETS. 1936 TUNNUSTATUD

II AUHINNA VAARILISEKS

Autor: *Ludmilla Karkal, stud. jar.*

L. Karkal

Ulik. sekr.

AA

2443.

Tartu 1936.

D/371188

S A A T E K S .

Käesolev töö administratiiv-protsessi alalt on mõeldud auhinnatööna Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli õigusteaduskonna teemale "Halduskohtute ja kohtulikku-
de haldusinstantside esimesele astmele alluvad kae-
bused ja vaided ning revisjoni, -apellatsioonid ja kas-
satsioonikaebused."

Teema pealkiri on niivõrt täpselt määritletud, et selgituseks pole midagi juurde lisada. Nagu juba peal-
kirjast nähtub, saavad käesoleva teemi kirjutamise puhul kõnealla tulla peaaesjalikult kehtivad seadused, väljaarva-
tud eelmõistete andmiseks vajalikud teoreetilised määran-
gud ja sellega osutub ka kogu probleemi lahendus puht
dogmaatiliseks.

Töö on püütud kirjutada arutluse kujul, analüüsides kehtivaid seadusi, milliseid puudutas antud pealkiri ja on katsutud sellega anda ülevaade nii halduskohtute kui ka kohtulikku-
de haldusinstantside alluvatest vaietest ja ka
ja kaebustest, puudutades ühtlasi ka viimastesse puutuvaid nõudeid.

Autor.

S I S U K O R D .

Saateks

Sisukord

Allikate loetelu

lk.

1.ptk.	<u>Halduskohus ja kohtulik haldusinstants</u>	1.
§1.	Halduse ja kohtu kompetents.....	1.
§2.	Halduskohtu mõiste ja ülesanded.....	2.
§3.	Kohtuliku haldusinstantsi mõiste.....	2.
2.ptk.	<u>Kohtulikke õiguskaitse vahendeid</u>	3.
§4.	Haldusvaie.....	3.
§5.	Halduskaebus.....	4.
3.ptk.	<u>Halduskohtutele esitatavad kaebused</u>	5.
§6.	Jaoskonnakohtunikule esitatavad kaebused.....	8.
§7.	Ringkonnakohtutele esitatavad kaebused.....	10.
§8.	Riigikohtu administratiivosakonnale esitatavad kaebused.....	12.
4.ptk.	<u>Halduskohtutele esitatavate kaebuste kord ja vorm</u>	14.
§9.	Esitamise tähtaeg.....	14.
§10.	Kaebuse vorm ja sisu.....	15.
§11.	Edasitoimetamise kord.....	16.
5.ptk.	<u>Kohtulikele haldusinstantsidele esitatavad vaided</u>	18.
§12.	Vaided maksunduse alal.....	18.
§13.	Vaided tollinduse alal.....	25.
§14.	Vaided maakorralduse alal.....	28.
§15.	Vaided veekorralduse alal.....	31.
§16.	Vaided maakorralduse alal.....	32.
§17.	Vaided tulu- ja ärimaksu alal.....	33.
6.ptk.	<u>Revisjonikaebused</u>	35.
§18.	Revisjonikaebuse mõiste.....	35.
§19.	Revisjonikaebuse tingimused ja esitamine.....	36.
§20.	Revisjonikaebuse menetlus.....	37.
7.ptk.	<u>Kohtulikele haldusasutistele esitatavad kaebused</u>	38.
§21.	Maksupeakomiteele esitatavad kaebused.....	39.
§22.	Tollipeakomiteele esitatavad kaebused.....	47.
§23.	Maakorralduse peakomisjonile esitatavad kaebused.....	49.
§24.	Keskvee komisjonile esitatavad kaebused.....	51.
§25.	Kindlustusnõukogule esitatavad kaebused.....	53.

8,ptk.	<u>Kaebuste esitamise viimasesse kaabeinstantsi...</u>	55
	§26.Kõrgema kohtu pädevus.....	55
	§27.Kaebuste esitamise.....	56
9.ptk.	<u>Kaebustes ja vaietes esinevad vead.....</u>	57
	§28.Vormi ja sisu vead.....	57
	§29.Vigade ravimisest.....	58

ALLIKATE LOETELU.

ARTUR-TÕELEID KLIIMANN, "Administratiivakti teooria", Akadeemilise kooperatiivi kirjastus, Tartu, 1932.

HALDUSÕIGUSE HALDUSPROTSESSI TÕÕÕIGUSE autoriseeritud konspekt Halduri kirjastus, Tartu, 1934.

J. VALGE, Riigikohtu administratiivosakonnas lahendatud küsimusi, 1920-1934. a. Kohtu- ja Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastuse väljaanne.

JOHANNES RAMM, Administratiivkohtukord ühes seletustega, Tartus, 1931. a. (AKK).

"ÕIGUS", 1922. a.

JUHAN VAABEL, "Eesti riigi-maksundusõiguse põhiprobleeme", Akadeemilise kooperatiivi kirjastus, 1934. a.

W. JÕGI, Maksustamiskorralduse seadus ja maksmapanenemise seadus, Riigitrükikoja trükk, Tallinnas, 1932. a.

KARL FRIEDRICHS, "Verwaltungsrechtspflege", Berlin, 1921.

EESTI POLITSEI, Politseiasjanduse ja Administratiiv-õiguse ajakiri.-1931. a.

RIIGI TEATAJA, 1919-1935. aastakäigud. (RT).

I ptk. Halduskohus ja kohtulik haldus-
instants.

§ 1. Halduse ja kohtu kompetents.

Avalik administratioon teotseb üldsuse nimel ja rahva üldsuse hääolu huvides, korraldades igakülgsest kodanike elu ühiskonnas, loomata mingisuguseid juriidilisi suhteid¹⁾.

Tavatsetakse väita ekslikult, et administratioon teostavat ülduse huve, kohus aga avalikku korda. Teostab viimane avalikku korda, siis teeb ta seda üldsuse huvides, ja kui administratioon teostab ülduse huve, siis lähtub ta avalikust korrast²⁾. Mõlemad peavad teotsema õigusepäraselt, lähendades olukordi kumbki oma kompetentsi piires. Käesoleval ajal tul tavatsetakse korraldada administratiooni niiviisi ümber, et ta ka protseduuri poolest üha läheneks kohtutegevusele. Kuid nagu kummalgi on sootuks erinevad ülesanded ja vahendid sihtide taotlusel, siis ei suudeta kunagi ühtlustada mõlema asutisteliigi teotsemisviise³⁾.

1) A.-T. Kliimann "Administratiivakti teooria." lk. 34.

2) A.-T. Kliimann op.cit. lk. 83.

3) A.-T. Kliimann op.cit. lk. 89.

§ 2. Halduskohtu mõiste ja ülesanded.

Halduskohus on kohtute üks liik - samade tunnustega, millised iseloomustavad üldse kohut, omab vaid veel spetsiifilisi tunnuseid, milliste olemasolu eristab teda teistest⁴⁾. Neid tunnuseid on kaks: halduskohus tegeleb ainult avalik-õiguslike ja vaieldavate haldusõiguslike küsimusiga⁵⁾. Toimingud, mis kuidagi vigased, millised pole õiguspärased, osutuvad vaieldavaiks. Kuid selliste vigaste aktide toimivuse kohta on meil võimalus tõsta vaidlust, tähendab- see juhtum on vaieldav. Halduskohtu kompetentsi kuulub just vaieldavate haldusaktide vaatlemine, kuna ta peab teostama kontrolli nende toimivuse üle⁶⁾.

Meie halduskohtu tegeluses maksab eriti materjaalse töö avastamise põhimõte, milline seisab just võistjate ja tunnistajate rääkimise kontrollimises, kas nad ka tõesti tõtt tunnistavad⁷⁾.

§ 3. Kohtuliku haldusinstantsi mõiste.

Sageli teostatakse administratiivkohtute erifunktsioon administratiivasutiste ja -ametnike eneste kaudu,

4) R. Ränk. "HALDUSÕIGUSE HALDUSPROTSESSI TÖÖÕIGUSE" autoriseeritud konspekt. lk. 226. (Konspekt).

5) Konspekt lk. 227.

6) Konspekt lk. 230.

7) A.-T. Kliimann op.cit. lk. 90.

viimaste olles korralise kohtuniku ülesannetes ja kohustustes vaid ainult kohtufunktsiooni teostamise hetkel, ainult konkreetset juhul, kuna korralist kohtunikku seavad sellele mõistele omased omadused.⁸⁾

Halduskohus on sõltumatu asutis, kuna tema funktsioonis teotsevad kohtulikud haldusinstantsid alluvad oma ülemuse kontrollile ja on sellega sõltuvad. Mõlemate asutiste otsuste kehtejõud on aga võrdne, muidugi seda juhul, kui vastavad haldusasutised teotsevad kohtutena, muide aga võivad nad omi otsusi muuta.⁹⁾

2 ptk. Kohtulikke õiguskaitse vahendeid.

Põhiseaduse 15. § järele on Eestis kindlustatud õigus pöörata kaebustega ja palvetega vastavate avalikkude asutiste poole. Tähendab vaie on põhiseaduslik õigus, sellega omistatakse kodanikule subjektiivne õigus pöörata haldusasutiste poole, et kasutada kaitseabinõuna otsuste vastu haldusvalet ja halduskaebust.

§ 4. Haldusvaie.

Administratiivvaide all mõistetakse kahjusaanu nõuet

8) Konspekt lk. 241.

9) Konspekt lk. 257.

võtta asi ümberotsustamisele, mis esitatakse õigusevastaselt teotsenud administratiivametnikule või-asutisele. Oma juriidiliselt struktuurilt administratiivvaie on lihtne sooviavaldus, millele ametnik või asutis võib, aga ei tarvitse reageerida. Kuid ollakse siiski kohustatud esitatud vaiet vastu võtma ¹⁰⁾.

Vaie esitatakse samale instantsile, kes otsustas tüli põhjustanud administratiivasja ¹¹⁾.

Administratiivvaie osutub seega ainult kahjusaanu subjektiivseks õiguseks esineda sooviavaldusega asja veel kord läbivaadata. Akti veel kord läbivaadanud, administratiivasutis võib asja võtta uuesti sisulisele arutusele, kui ta leiab, et vaide esitaja õigusi on seadusevastaselt riivatud, kuid selleks mingisugust survet avaldada pole võimalik. Lühidalt, see palve esitamise õigus ei vii õieti mingisugusele konkreetsele resultaadile ja on sellega vaid nudum ius.

§ 5. Halduskaebus.

Administratiivkaebuseks nimetatakse administratiivset kaitsevahendit, mis esitatakse asja otsustanud organist

10) A.-T.Kliimann op. cit. lk. 197.

11) A.-T.Kliimann op.cit. lk. 199.

kõrgemale organile administratiivakti õigusepärasuse¹²⁾
kontrollimise otstarbel.

Sellest näeme, et administratiivvaide ja - kaebuse esitamises vastavaile organeile on juba suur vahe. Esimene esitati samale juba otsustanud organile, kuna kaebus antakse alati kõrgemale instantsile. Peale selle annab veel administratiiv- kaebus peale esitamise õiguse kahjusaanule ka õiguse nõuda vaidluse arutlemist, kuna vaide esitamise puhul selline õigus kodanikul täiesti puudub. Kaebus pole enam palve, millisele ei tarvitse reageerida, vaid kaebust tuleb peale vastuvõtmise ka veel arutada.

3 ptk. Halduskohtutele esitatavad kaebused.

Õiguse mõistmist Eestis teostavad oma tegevuses rippumatud kohtud, nagu mainib Põhiseaduse § 68. Haldusalal teostavad seda AKK § 1 järele jaoskonnakohtunikud, ring- konnakohus ja kõrgeima võimuna Riigikohtu administratiiv- osakond. Tuleks selgitada haldusalaline kompetentsi piir- kond, milline on seadustikes formuleeritud "administratiiv- asjadena ". Teotseb riigivõimu kohapealne esitaja kuidagi võõriti seaduste rakendamisel, või astub üle temale määra -

12) A.-T.Kliimann op.cit. lk. 198.

tud võimupiiridest, siis leiavad lahendust sellised seadusevastased küsimused ametniku ülemuse või halduskohtu poolt, sest nagu loeme AKK § 1.punkt 7 alt: võib administratiivsete organite suhtes lõpulikke otsusi tühistada ja muuta ainult administratiivkohus. Samuti on lugeda Riigikohtu adm. osak. lah. küsimustes, et kui administratiivkohus leiab, et kaebealune asutus ei ole asja arutamisel kõiki andmeid arvesse võtnud, või on neid ekslikult hinnanud, mille tagajärjel kaevatud otsus osutub põhjendamatuks, peab ta AKK § 22 kohaselt kaevatud otsuse tühistama ja asja
13) asutusele uueks otsustamiseks tagasi saatma.

Vahe asja alluvuses halduskohtule või tsiviilkohtule on juba põhimõttelik ja kindlaksmääramine sünnib asja tõu järele, millega kõrvaldatakse äravahetamise võimalus huvitatute isikute omavolil.
14)

Nii nagu halduskohus võib otsustada vaid akti õigusepärasuse üle, siis kuulub tema pädevusse vaieldavate haldusaktide kontroll. Meil võib administratiivkohtu korras kaevata mitte ainult üksiku ametniku ja asutuse tegevuse,

13) J. Valge "RIIGIKOHTU ADMINISTRATIIV-OSAKONNAS 1920-1927. A. LAHENDARUD KÜSIMUSED" §. 1k. 9/10. (Valge).

14) Joh. Ramm--AKK--1k. 3.

otsuste, korralduste ja määruste vastu, vaid ka tegevuseta oleku vastu, kui selles avaldub maksvate seaduste ja määruste rikkumine, kohuste täitmata jätmine või põhjendamata viivitus¹⁵⁾

Leiab keegi olevat riivatud seadusevastaselt omi huve ametasutise tegevusega või tegevuseta olekuga, võib ta administratiivkohtu korras amet-asutise vastu kaebust tõsta, mitte aga nõuda seletust¹⁶⁾.

Administratiivvõimude poolt väljaantud kohusliste määruste vastu on õigus kaebustega esineda igal konkreetsel juhul, kui nende määruste teostamisel rikutakse kellegi õiguslisi huve, kuid mitte enne, kui pole asutud nende määruste teostamisele¹⁷⁾.

Esinedes kaebusega antud asjus, tuleb näidata määruse ebaseaduslikkust. Nagu puudub Eestis kohtuvõimul seaduse ja määruse muutmise õigus, kuigi nad on vastolus Põhiseadusega, siis jätab kohus kaevatud määruse jõusse, endistab aga rikutud õiguslise seisukorra.

Iga ametnik, täites temale tehtud korraldisi, peab olema teadlik, kas temale tehtud ülesanne on seaduspärane.

15) AKK §3.

16) AKK §2.p.3.

17) AKK §2.p.9.

Täites sellist seaduspärast otsust, pole alust täidesaatva organi peale kaebust tõsta. Rakendab ta aga mitteseaduse - pärase otsuse või korraldise, rikkudes vastava isiku varan - duslisi või õiguslisi huve, võib tema peale kaevata otse - joones kas administratiivkohtu korras või administratiiv korras, selle järele kuis on alluvus seaduses ettenähtud.¹⁸⁾ Administratiivasjus ei saa rööbiti esineda kaebusega adminis -¹⁹⁾ tratiivkorras ja adm.-kohtukorras.

Üldiselt vastutab iga riigiteenija isiklikult oma tegevuse seadusepärasuse eest, kandes tagajärjed, millised kaasuvad seadusevastase tegevusega. AKK ei näe ette ühtegi administratiivasjus tehtud otsust, määrust ega korraldust, mille peale ei oleks lubatud üldse kaevata.²⁰⁾

§ 6. Jaoskonna kohtunikule esitatavad
kaebused.

AKK § 2. on loendatud kõik, kes kuuluvad halduskohtu võimkonda. Analüüsides mainitud §-i, saame rea asutisi ja ametnikke, kes alluvad kõik halduskohtule kaebamise korras.

Jaoskonnakohtunikule haldusalal esimese kaebe instant - sina alluvad haldusasjad on vähese tähtsusega.

18) Joh.Ramm.AKK lk.18/19.

19)Valge,1929.a. Rk.ad.-os. lah. küs. lk. 32.

20)AKK §3.p.4.

Omahaldus asutistest alluvad jaoskonnakohtunikule valla-
volikogud, vallavalitsused ja nende osakonnad, vallavanem ja
kõik valla valitavad ametnikud, alevivolikogud, alevivalitsused
ja nende osakonnad, alevivanem ja kõik alevi valitavad amet -
nikud.

Riigi kohaasutistest on mainida politseikomissariaati ja
valla-ja alevi valimisasutisi - jaoskonnakomiteed. Valla-ja
alevivalitsuste aktidest on kaevatavad kõik konkreetset aktid.
Politsei ametnikkudest on komissar esimene omal ametastmel,
kelle tegevuse peale võib jaoskonnakohtunikule kaevata, kuna
konstaabli tegevuse peale tuleb kaevata otsekohele üle -
musele, nagu seisab politseiasutiste kujundamise määruses
§ 85 all, antakse kaebused politseikomissaride, konstaablite,
kriminaal-ja poliitilise politsei vanema assistentide ja
assistentide tegevuse peale tähendatud ametnikkude otse -
kohele ülemusele, prokurörile või jaoskonnakohtunikule.
Sama on seletanud ka Riigikohtu adm. osakond, et on ekslik
arvata, et konstaablite tegevuse vastu võib kaevata adm.-
kohtu korras. Sest sissenõudjate ametnikkude vastu kaebuse
esitamise all, nagu on Adm.-sissenõudmise seaduse § 15 öeldud,

21) Konspekt lk. 279.

pole mõeldud konstaableid, vaid neid ametnikke, kelle korraldusel sissenõudmine toimub ja nende vastu on antud õigus esineda adm. kohtu korras, Konstaabel allub jaoskonna politseikomissarile ja tema tegevuse vastu varanduse üleskirjutamisel tuleb kaevata jaosk. politseikomissarile.²²⁾

Mis puutub vallavolikogudesse, siis igasugused volikogu aktid on kaevatavad ja protestitavad riigivalve korras. Sellist järelvalve korras tõstetud protesti ei ole jaoskonna kohtunik õigustatud läbivaatamata jätma sellepärast, et volikogu otsus, kui seadusevastane, iseenesest tühine on, vaid ta võib neid rahuldada või mitterahuldada, osaliselt või täies ulatuses, kuid ei või neid jätta läbivaatamata.²³⁾

Külakogude tegevuse järelvalvet võib teostada ainult maavalitsus, järelikult kuulub viimasele ka protestiõigus. Samuti alluvad eraisikute poolt külakogude, kui omavalits. organite, otsuste vastu tõstetud kaebused üldises korras jaoskonnakohtunikule.

§ 7. Ringkonnakohtule esitatavad kaebused.

Ringkonnakohtule alluvad riiklike kohaasutistena prefektuurid, ülemkommissariaadid - Samane endise Raudtee

22) J. Valge, 1933/34 Rk. adm. os. lah. küs.lk. 12/13.

23) AKK §4.p.5.

komissariaadiga - ja ajutised maavalitsused. Prefektuuride akte kontrollitakse teenistusvalve korras, kuid on aga prefekti aktiga kodaniku huvid kuidagi puudutatud, võib ka kohtu korras kaevata. Täpse määritelu kohtu alluvusest annab politseiasutiste kujundamise määruse § 84, millejärele esitatakse kaebused prefektide, raudteepolitsei komissari, kriminaal- ja poliitilise politsei komissaride tegevuse peale politsei-direktorile, prokurörile või ringkonnakohtule.

Prefektuuridega ühel tasemel asuvate ülemkomissariatide tegevuse peale võib samuti kaitset saada teenistusvalve korras või kohtu kaudu. On alatud kaebust instantsilises valvekorras, siis tuleb sellisel juhul läbikäia kõik instantsid. Ajutiste maavalitsuste otsustest on kaevatavad ainult need, mis ei vaja keskvalduse instantsi kinnitust.

Omavalitsuse asutistest ja ametnikest alluvad ringkonna kohtule linnavolikogud, linnavalitsused ja nende osakonnad, linnapead ja üksikud valitavad linnaametnikud, rahvusvähemuste kultuurnõukogud ja - kultuurvalitsused.

Linnavolikogude tegevus on kontrollitav kas protestide või kaebuste teel. Mis puutub komisjonidesse linnavalitsuste juures, siis võib kaebust tõsta nende peale ainult siis, kui nad teotsevad iseseisvana. Sama võiks öelda linnapea ja

Vaata pöördel!

valitavate linnaametnikkude kohta. Seni, kuni nende tegevus on interne, pole see kaevatav, puudutab ta aga kodanikke, siis on kaevatav, kuid seda ka ainult valitavate ametnike peale, kuna mittevalitavate peale pole võimalik siia instantsi kaevata.

Rahvusvähemuste kultuurnõukogude ja - kultuuroromavalituste tegevus on analoogiline linnavolikogu tegevusele ja allutatav samuti kohtulikule kontrollile.

Veel alluvad ringkonnakohtule valimisasutised, nii linnakomitee, kui ka rahvusvähemuste oma. Nagu on üldiseks printsiibiks, et valitavad valimisasutised alluvad kohtulikule kontrollile; siis peaksid sealt alt välja jääma ringkonna valimiskomiteed, millised on nimetatavad - selline
24)
prof. Kliimanni arvamus.

§ 8. Riigikohtu administratiivosakonnale
esitatavad kaebused.

Riigikohus teadstab Vabariigis ülemat kohtuvõimu. 25)

Riigikohtu administratiivosakond on organisatoorselt erinev
26)

Riigikohtust kui tervikust. Riigikohtu adm.-osakond on ainult kohus (Põhiseadus § 69), ja kui tema peale tahetakse panna

24) Konspekt lk. 281/2.

25) Riigikohtu seadus §1.

26) Konspekt lk. 282.

veel peale puht administratiivkohtu funktsioonide mõnda teist kohustust, peab see sellekohases seaduses eraldi ära tähendatud olema. Administratiivkohus ei võta ise oma äranägemise järele asju üles, vaid võtab asju arutusele ainult kaebuste tagajärjel.²⁷⁾

Riigikohtu adm. osakonnale alluvad keskhalduse alalt üksikud ministeeriumid, nende allühikud, kõrgemad ministeriaalsed asutised ja ametnikud ja kõrgemad interministeriaalsed asutised ja ametnikud. Nii alluvad tema kontrollile kõrgemaist instantsest keskhalduses alates üksikuist ministeeriumest ja haarates oma alla ka üksikud nõunikud, millised on omas teotsemises iseseisvad. Samuti asutised, millede pädevus haarab igasuguseid küsimusi mitmete ministeeriumide aladelt.

Valimisasutistest allub Riigikohtu adm. osakonna kontrollile: 1). Riigivanema valimiskampaanias kandidaatide ülesseadmise nõudmise asjad ja 2) peakomitee valimisresultaatide arvutused, s.t. kokkuvõtted ja rahvusvähemuste valimispeakomiteed, - viimaste tegelus allub kontrollimisele ainult protestimise teel Siseministri poolt.²⁸⁾

27) "Oigus" 1922. lk. 235.

28) Konspekt lk. 283.

Kaebus Riigivanema, kui Vabariigi Valitsuse juhataja, otsuse peale ei allu Riigikohtule, sest AKK § 6 põhjal alluvad Riigikohtule kaebused üksikute ministrite, minis - teeriumide, nende peavalitsuste ja teiste kõrgemate adminis - tratiivasutiste või ametnikkude peale, kuna Riigivanem, kes ühtki ministeeriumi ei juhata, vaid ühtlustab Vabariigi Valitsuse tegevust ja juhatab Vab. Val. koosolekuid.²⁹⁾

Kui Vab. Val. teeb mitteseaduspärase otsuse ja adminis - tratiiv kohtule ei saa kaevata, võib ometi kaevata selle riigiasutuse või ametniku vastu, kes seda otsust täidaks. Seesugusel korral tuleb administratiivkohtul järele katsuda, kas Vab. Val. otsus on seadusepärane ja kui see peaks nii olema, tuleb ametiasutusele oma otsusega Vab. Val. otsuse täitmine ära keelata.

4 ptk. Halduskohtutele esitatavate kaebuste
kord ja vorm.

§ 9. Esitamise tähtaeg.

Seadustes on aletti eraldi kindlaksmääratud kindel täht - aeg, millise jooksul peab kaebus olema esitatud. Juhul, kui pole seda määratud, tuleb rakendamisele kuu ajaline tähtaeg, arvates päevast, millal anti otsus või korraldis avalikult

29) AKK §6.p.3.

teada. Ei kuulunud aga otsus või korraldis avalikule välja-
kuulutamisele, siis päevast, millal sai otsus, määrus, korraldis,
tegevus, tegevusetus või viivitus kaebajale teada. Siin
langeb ära võimalus kaebamise tähtaja venitamiseks, sest
juttu pole mitte asjatoimetuse ärakirja saamisest, vaid otsuse
teadasaamisest või väljakuulutamisest, ja viimase teada -
saamine võis palju varem teatavaks saada, kui kord saabuv
otsuse ärakiri. Sellise kindla korraga hoitakse ära väga palju
arusaamatusi ja kindlustatakse usaldavust ja kindlust
kord antud seadustele, määrustele ja otsustele.

§ 10. Kaebuse vorm ja sisu.

Kaebused peavad olema esitatud kohtule kirjalikult.
Esmajoones peab nähtuma kellele on adresseeritud kaebus-
tähendab kohtu nimetus; siis kaebaja eesnimi, perekonnanimi
ühes täieliku aadressiga. Peab järgnema selle asutise või
ametniku nimetus ja asukoht, kelle tegevuse peale ta kaebab,
sest võib olla tuleb kaebus esitada ametniku ülemusele, mitte
aga adm. kohtule. Lisandub veel lühikene kokkuvõtte asja -
olust, äranäidates otsust või tegevust millega kaebaja
rahul pole. Olulisema osa moodustab palvepunkti täpipealne

äratähendamine, mida just kaebaja omas kaebuses nõuab. Lisandub veel kaasasolevate paberite loetelu, millistele just kaebaja toetub. Tõendid võivad olla kas algkirjas või ära kirjas. Pole tal aga võimalik kumbagi esitada, siis peab ta mainima mitte-esitamise põhjuse ühes sisu seletusega ja ära kirjaga kaebusest kaevatava asutise või ametniku tarvis. Kaebus lõpeb kaebaja allkirjaga.

§ 11. Edasitoimetamise kord.

Kaebus tuleb esitada selle asutise või ametniku kaudu, kelle tegevuse peale kaevatakse. Viimane saadab 7 päeva jooksul, arvates kaebuse saamise päevast, ühes asjasse puutuva materjaliga ^{kaebuse} vastavale kohtule. On kaebuses palutud otsuse seistamist, saadetakse ^{kaebus} edasi kohtule viivitamata, juurdelises kaevatav otsus kas alg- või ära kirjas. On aga kaebuse esitamise tähtaeg möödunud, esitab teda volinik, kellel puudub volitus ja kui puudub kaebusel allkiri - saadetakse kaebus asutise või ametniku poolt tagasi. Käiku ei anta kaebusele, kui pole tasutud tempelmaks ja kui pole täidetud eelpool mainitud kaebusesse puutuvaid sätteid. Nende nõuete täitmiseks antakse kaebajale seitsmepäevaline tähtaeg, pole selle aja jooksul vastavaid nõudeid täidetud, lähetatakse kaebus

Vaata pöördel!

kaebajale tagasi, teatades määrusega seistamise või tagastamise põhjused ja edasikaebamise tähtaeg ja kord.

Kaebuse sisseandmine kohtule ei takista tehtud otsuse või määruse täitmist, mille peale kaebaja kaebuse esitas.

Kuid kohtul on õigus kaebaja palve kohaselt esialgselt

31)

täitmist seisma panna.

31) AKK §§ 10, 11, 11₂, 11₃, 11₄, 13.

5 ptk. Kohtulikele haldusinstantsidele

esitatavad vaided.

§ 12. Vaided maksunduse alal.

Nagu riigimajapidamine vajab oma ülesannete sooritamiseks vahendeid, siis tuleb tal neid hankida kusagilt või kellegilt. Et meie ajal kõik tulunduslikud vahendid on fikseeritavad normaalselt rahas, siis on võimalik öelda, et oma ülesannete teostamiseks vajab meie aja riik raha.³²⁾

Riigile vajalik rahahulk hangitakse võimuvahekorra alusel, tasumise eelduseta. Kuid see võimuvahekord ei tohi kujuneda mitte vägivallaaktiks üksikisiku vastu, vaid peab olema korraldatud seadusega, nagu see on juba Põhiseaduse 83 §-is öeldud: "Ühtegi avalikku maksu või koormatust ei või kellelegi peale panna muidu kui seaduse alusel". Sääraselt määratakse seadusega kindlaks abstraktsed asjaolud, mille esile tulek konkreetseil juhtumel tingib kohustuse kanda üle vastav kindlaksmääratud summa tasuta riiklikule valdamisele. Sel teel üle kantavaid rahasummasid nimetatakse maksuks ja kõiki riigis toimuvaid maksuülekandeid nimetatakse maksunduseks.

32) Juhan Vaabel "RIIGI' MAKSUNDUSOIGUSE POHIEPROBLEEME" lk. 13.

Eesti maksundust korraldab Maksustamiskorralduse seadus (R.T. 1932. 1,1 ja 2; R.T. 1932. 31) lahendades siiakuulu - vad küsimused kogu ulatuses, kaasaarvatud vaide-ja kaebe - menetlusega, kindlaksmääraes kaebuste vormi, nende esitamise, arutamise ja otsustamise korra. Eriti täpse määritelu osa - liseks on saanud kaebemenetlus.

Maksustamiskorralduse seaduse §§ 64-71 käsitlevad vaiete, kehtivas õiguses vastulauseteks nimetatud, esitamise ja otsustamise korda. Nagu teada, saab vaide esitamisega maksukohuslane näidata neile ebatäpsustele ja vigadele, mis tema arvates sisendävad maksustamisotsuses ja maksu määra - nud inspektor saab veel kord võimaluse oma otsuse üle kont - rollimiseks, et ta võiks ise parandada oma ebatäpsusi enne, kui need satuvad direktori ja komitee kontrolli alla ³³⁾. Vaie maksundusalal ei moodusta kaebekorra esimest astet ega oma sellega ka õigusekaitse efekti. Vaide sihiks on maksu - kohuslase huvide kaitse.

MKS 1 § lausub: "Maksusevalitsus teostab maksustamist maksu-ja tolliinspektorite kaudu maksusevalitsuse direkto - ri juhtimisel, korraldusel ja järelvalvel". Järelikult

33) W. Jõgi "MAKSUSTAMISKORRALDUSE SEADUS JA MAKSMAPANEMISE SEADUS". lk. 83. (Jõgi).

tuleb vaie esitada samale inspektorile, kes on teinud maksustamisotsuse, sest nagu selgub Valitsuse eelnõu seletuskirjast jääb maksustamise alal direktorile ainult juhtiv ja korraldav osa ning järelvalve teostamine, kuna maksustamise otsekohene teostamine jääb maksuinspektoritele, kelle ülesandeid ei saa täita direktor isiklikult ega ka tema volitusel teised ametnikud.³⁴⁾

Kui vaadelda seadusandlikke motive, siis nähtub Vab.Val. eelnõu seletuskirjast MKS §§ 64-70 kohta, et vaide esitamine on vaid täiendavaks järguks maksustamistoimingule. Vaide kord on privileegium mõlemale poolele, mis võimaldab vältida asjatuid kaebusi vigade ja ebatäpsuste puhul. Vead ja ebatäpsused, mida võib parandada vaiete korras, võivad olla iga sugused, nii faktiliste andmete alalt kui ka seaduse tõlgendamise ja rakendamise alalt, kui nad omavad mingit mõju maksustamisotsusesse.³⁵⁾

Vaiete vormilised tingimused määrab kindlaks MKS 66 §, mille järele peavad vaided olema kirjalikud; neid võib anda kas isiklikult, kolmanda isiku või posti kaudu. Viimasel

35) jJ.Valge, 1933/34 Rk.adm. os. lah. küs.lk. 84.

34) W. Jõgi, lk.74.

juhul loetakse vaie õigel ajal esitatuks, kui ta pandud postile hiljemalt tähtaja lõppemise päeval. Vaidel peab olema vaide avaldaja allkiri. Olgugi, et tulum.-sead. 51 § ei sea üles mingit erinõuet vaide sisu kohta, ei saa sellest järeldada, et vaites ei tarvitse tähendatud olla, mille vastu vaide esitaja just vaidleb ja mida ta nõuab. Vastasel korral ei oleks üldse võimalik arutada vastulauset.³⁶⁾

Vaidest peab selguma, millise otsuse vastu vaidleb vaide avaldaja ja mida ta palub. Vaided esitatakse maksustamis - otsuse teinud inspektorile kahe nädala jooksul, arvates otsuse saamise päevast, kui vastavas maksuseaduses pole ettenähtud teist tähtaega.³⁷⁾

Mõned seadused, näiteks TMS 49 §-is seisab, et maksulehed peavad olema maksjatele välja saadetud hiljemalt 1. juuliks ja 51 § lubab vaiet esitada kuni 1. augustini. Järelikult võib tulu hindamise ja maksumäära vastu vaiet esitada vastavale instantsile kuu aja jooksul.

Peaks olema aga möödunud vaide esitamiseks antud tähtaeg, siis lubab MKS 159 § uuendada möödalastud vaiete esitamise tähtaegu. Kuid see on lubatud ainult asjaolul, kui

36) Valge, 1934 Rk. adm. os. lah. küs. lk. 218.

37) Maksustamiskorralduse seadus §64. (MKS)

süüdi on ametnik mitte õigeaegses avalduse kohaletoometa -
mises, tähendab kui süü langeb esitaja pealt ära; kui amet-
asutuse kiri, mille peale pidi esitatama vaie, anti isiku
kätte, ilma et see oleks seaduse järgi õigustatud vastu
võtma seda kirja; kui viivitus oli tingitud ettenägemata
takistustest, mida vastav isik ei suutnud kõrvaldada ³⁸⁾.

Tähtaegade uuendamise palved tulevad esitada 2 nädala
jooksul, arvates tähtaja möödalaskmise teadasaamisest ja
160 §.p.4 ettenähtud juhtudel - kaebuse esitamise takistuse
ärалengemisest.

Vaide esitamine paneb seisma otsuse täitmise kuni vaide
otsustamiseni. ³⁹⁾ See on jälle kooskõlas vaide iseloomuga, mis
taotleb inspektori poolt tehtud ebatäpsuste kontrollimist.
Selle võimaluse kuritarvitamise ärahoidmiseks näeb MKS
67 § ette, et vaide otsustajal on õigus nõuda maksu kindlus-
tamist, et ära hoida maksu sissenõudmise raskenemist, mis
võib kergesti ilmuda otsuse täitmise viivitamisest. Ilma
selle võimaluseta võiks vastulausete esitamine muutuda aja
võitmiseks, mille jooksul võiks kõrvaldada maksusissenõud -
mise võimalusi ⁴⁰⁾.

38) MKS § 160.

39) MKS § 64.

40) Jõgi, lk. 84/85.

Vaide puhul tulevad arutusele ainult need osad, millis -
tele on tähelepanu juhtinud vaide esitaja, kuna ei võeta aru-
tusele küsimusi, mida vastulause ei puuduta otseselt ega kaud-
selt ⁴¹⁾. Peale selle võib maksukohuslane esitada igasuguseid
kirjalikke tõendusi, mis puutuvad maksukohuslase selgita -
misse ja maksu määramisse. Samuti võib ta paluda ka kuulata
ära asjatundjaid ⁴²⁾. Üldse on inspektoril väga laialdane
kompetents ja ta on õigustatud peale riigikassa huvide kogu-
ma ka neid andmeid, millised kõnelevad maksukohuslase kasuks,
kuivõrd pole võimalik viimasel neid esitada ja inspektoril
on nende asukoht teada ⁴³⁾. Inspektor võib nõuda asjaolu selgi-
tuseks väljavõtteid kohtu või valitsuseasutustes olevatest
ametlikkudest dokumentidest - või vaadelda neid kohapeal. ⁴⁴⁾
Viivitab aga selline dokumendi väljanõudmine asjatoimetust,
mida ei või lubada maksustamishuvides, siis võib inspektor
asja otsustada dokumenti välja nõudmata ⁴⁵⁾. Samuti võib
inspektor kõrvaldada seadusega vastolus olevad esitatud
tõendused, või asja juba isegi selge olles meile mitte

41) MKS § 69.

42) MKS § 57.

43) MKS § 54.

44) MKS § 55.

45) MKS § 55.

46) tähelepanu pöörata . Vaide otsustab inspektor,kelle
47) otsuse peale vaie esitatud .

Kõigest eelpool käsitletust järeldub,et kogu selles
vaidemenetluses domineerib asja igakülgne selgitamine ja
uurimine. Jääb täiesti inspektori suvaks, kas vaide otsus-
48) tamisel on ka vastavad andmed küllaldased .

Juhul kui pole otsustajaks inspektor üksi,vaid vaiete
otsustamine kuulub komisjonidele,nagu tolli nõukogule ja äri-
ja tulumaksu komisjonidele,siis teatatakse vaide avaldajale
vähemalt nädal aega enne arutamist selleks,et ta komisjoni
49) istungil võiks kaitsta oma huve .

Maksukomisjoni istungi aja ja päevakorra määrab komis-
joni esimees ja teatab sellest komisjoni kaasistujaile
vähemalt 3 päeva enne istungi päeva. Et komisjoni otsus oleks
otsusevõimeline,selleks peavad olema koos kolmeliikmelises
komisjonis - kõik liikmed,kuna neljaliikmelises komisjonis
vähemalt 3,nende hulgas esimees või ta asetäitja. Asjaaja -
mine ja asjade ettekandmine maksukomisjonis on esimehe üles-
anne .
50)

46) MKS § 58.

47) MKS § 68.

48) MKS § 54.

49) MKS § 71.

50) MKS § 14.

Vaideotsus komisjonides tehakse lihthäälteenamusega. Häälte pooleks langemisel otsustab esimehe hääl. Kui esimees ei ole nõus komisjoni otsusega, jäetakse otsuse täitmine seisma ja saadetakse 7 päeva jooksul otsustamiseks maksupeakomiteele .⁵¹⁾

Adm. K.K. 25 §-is on aga ette nähtud, et ametasutis võib ka oma otsuseid ja korraldusi muuta ja tühistada ja siis langeb administratiiv- kaebuse alus ära ja kohus lõpetab asjatoimetuse ära .⁵²⁾

Nagu selgub Riigikohtu Adm. osakonna toimetusest Nr.172 -II-1934, võib otsustatud asja ümberotsustamise põhjusena olla uute asjaolude s.o. uute faktiliste andmete ilmsikstulek, millel oluline tähtsus, mitte aga seaduse tõlgendamine kohtu poolt mõnes teises hilisemas asjas.⁵³⁾

§ 13. Vaided tollinduse alal.

Väga lähedas seoses vaietega maksunduse alal figureerivad vaided tollinduse alal. Vaided tekivad siin eestkätt kaupade kvalifitseerimisest teatud tollitariifi punkti alla, milline ala vajab omal alal vilunud jõude, täiesti eritead -⁵⁴⁾
lasi .

51) MKS § 13.

52) MKS § 25.

53) Valge, 1934. Rk. adm. os. lah. küs.

54) Jõgi, lk. 75.

Kaubakäsutaja, mitte nõusolles tollirevideerimisel kindlaks tehtud andmetega, võib esitada vaide, kas terve tollirevideerimise akti, või samuti akti üksiku osa vastu. Vaiet võib ta esitada kohe, või kahe nädala jooksul kas samal tollirevideerimise aktil või erilise kirjaliku avaldisena tolliasutisele, kes annab ta otsustamiseks tollinõukogule.⁵⁵⁾

Sama õigus on, mitte üksi kaubakäsutajal, vaid ka tolli revidendil enesel, kui tal tekib revideerimisel raskusi või kahtlusi, võib ta esitada kaheldava küsimuse tollinõukogusse otsustamiseks.⁵⁶⁾ Kuid seda ainult eeldusega, et ta peab lisama juurde kauba proovid. Osutub see aga võimatuks, siis vastavad joonised.⁵⁷⁾

Tollinduse alal otsustamistes figureerivad üldiselt lühemad tähtajad, mida näeme ka ToS 216 §-is, kus on öeldud, et tollinõukogus otsustatakse küsimused mitte hiljem, kui kolme päeva jooksul pärast nende esitamist tollinõukogule. Erand on ainult juhul, kui on tarvilik analüüsi tegemine.⁵⁸⁾ Tollinõukogu peab oma otsustes olema väga stabiilne, et ei tekiks teinekord vastolusid juba kord määratud asjas, seda

55) Tolliseadustik §213. (ToS).

56) ToS § 214.

57) ToS § 215.

58) ToS §216.

peaasjalikult tollitariifi küsimusis. Ei sobi nad mitte väga täpselt tariifis ettenähtud paragrahvide ja punktide alla, siis mahutatakse nad kõige enam kauba kvaliteedile läheda - semate punktide alla. Juriidiliste küsimuste lahendajaks, milliste otsustamine samuti peab kuuluma Tollinõukogule osutub erapooletu eriteadlane, - Tollinõukogu alaline liige. Samuti aitab teostada nende küsimuste lahendamise kontrolli Riigikohus, kindlustades sellega Tolliseaduste õiget tõlgitsemist Tollinõukogu poolt. Pole Tollinõukogu aga omas otsuses päris kindel, võib ta asja otsustamise anda Tollipea - komitee hoolde.

Nagu eriseaduse põhjal tollinduse alal võivad makse määrata ka inspektorile alluvad ametnikud, siis järelilikult kuulub juba vajaliku kontrolli teostamise otstarbel vaiete esialgne otsustamine inspektorile, olgugi, et maksu määras talle alluv ametnik.

Kuna Maksudevalitsuse direktori poolt saadetud ametniku tegevuse üle vaide esitamine sünnib juba direktorile, kui otsekohele ülemusele ja otsustatakse ka viimase, kui amet - alalise ülemuse poolt, sest on ju direktori poolt saadetud

59) Jõgi, lk. 76.

60) ToS §216.

ametniku tegevus ka teatavaks kontrolliks inspektori tegevusele.⁶¹⁾

Omast otsusest teatab Tollinõukogu kaubakäsitajale⁶²⁾ otsusest ära kirja saatmisega.

Tollinõukogu otsusega mitte rahulolles, võib kaubakäsitaja esitada edasikaebe Majandusministeeriumi juures asuvalle Tollipeakomiteele. Edasikaebus peab olema esitatud kahe nädala jooksul pärast Tollinõukogu otsuse väljakuulutamist.

§ 14. Vaided maakorralduse alal.

Maakorralduskomisjonide alatiste liikmete ülesanne on juhtida koha peal riigi- ja eramaade ning Asundusameti korralduses olevate maade korraldamist.

Kohaliku maakorralduskomisjoni koosseisu kuuluvad: kohaliku ringkonnakohtu määramisel ringkonnakohtu liige või jaoskonnakohtunik - esimehena, ning liikmetena: maakorralduskomisjoni alaline liige ja Põllutöökoja ettepanekul Põllutöö - ministri poolt määratud liige ja sõnaõigusega võib osavõtta üks liige selle valla volikogu poolt, mille piiresse arutusel⁶³⁾ olev asi kuulub. Istungitest osavõtmise eest saavad maak.
kom. liikmed tasu riigikassast. Tarviduse korral võib kutsuda

61) Jõgi, lk. 84.

62) ToS § 217.

63) Maakorralduse seadus § 71. (MaKS).

komisjoni koosolekule sõnaõigusega veel teisi asjatundjaid. Komisjoni koosolekul on asja ettekandjaks komisjoni alaline liige. Maakorralduskomisjoni otsused tehakse häälteenamusega; häälte poolekslangemisel otsustab esimehe hääli. ⁶⁴⁾

Kohalik maakorralduskomisjon sellega lahendab igasugused vaidlused, mis maade korraldamisel tekkinud. ⁶⁵⁾

Maakorralduskomisjonile esitab maakorraldaja maavalda - jate koosoleku protokollis ühes oma arvamisega. Koosoleku otsuste vastu võivad asjaosalised esitada kaebuse maa - korralduskomisjonile ühe kuu jooksul koosoleku päevast ⁶⁶⁾ arvates. Asi tuleb arutusele avalikul istungil, kus vaadatakse läbi koosoleku protokoll ja sissetulnud kaebused.

" Seadus annab poolele, kes kohaliku maakorraldaja otsusega rahul ei ole õiguse teatava aja kestel maakorralduskomisjonile edasi kaevata ja maakorralduskomisjon on õigustatud asja uuesti edasikaevatud osades läbi vaatama. On ⁶⁷⁾ maakorralduskomisjon kohaliku maakorraldaja otsuse muutmatult kinnitanud, siis ei avane poolele, kes kohaliku korralduskomisjoni otsuse peale üldse edasi ei kaevanud ja seaduse seisukohalt otsusega rahule jäi, mingisugust uut tähtaega

64) MaKS §§ 71-74.

65) MaKS § 12.

66) MaKS § 25.

edasikaebamiseks otsuse vastu, millega ta kord rahule jäi".⁶⁷⁾

Osutuvad protokollis tähendatud otsused seadusepäraseiks ja vastavaiks maakorralduse nõudeile, saadab maakorraldus - komisjon kogu materjali maakorralduse peakomisjonile töö -
⁶⁸⁾
kavasse määramiseks .

Maakorralduskomisjoni otsused kuulutatakse lõpuvormis kas kohe, või kahe kuu jooksul, teatades ühtlasi edasikaebe korra ja tähtaja. Asjaosaliste sellekohasel palvel antakse
⁶⁹⁾
neile otsusest ärakirjad või väljavõtted .

Kohaliku maakorralduskomisjoni otsuse peale võib kaebus esitada maakorralduse peakomisjonile ühe kuu jooksul, arvates otsuse lõpuvormis kuulutamise päevast. Pole mainitud täht - aja jooksul kaebust esitatud, astub otsus jõusse.

Jõusseastunud otsused viib täide kohal kohaliku maa - korralduskomisjoni alaline liige. Edasikaebused tulevad esi - tada kohaliku maakorralduskomisjoni kaudu, maakorraldus pea - komisjonile, millised saadab edasi maak. kom. alaline liige ühe kuu jooksul, arvates sisseandmise tähtaja lõpust ühes
⁷⁰⁾
toimetuste ja seletustega .

67) Valge, 1930.a.Rk.adm.os. lah. küs.lk.80.

68) MaKS § 26.

69) MaKS § 62.

70) MaKS §§ 64-66.

§ 15. Vaided veekorralduse alal.

Veekorralduse alal esineb kohtuliku haldusinstantsina maakonnaavalitsuste juures sellekohased maaveekomisjonid. Kogu asja käigu kestel võivad asjast huvitatud isikud esitada komisjonile oma vastuväiteid kuni selle asja otsustamiseni. Selle õiguse jättes kasutamata, kaotatakse õigus ettevõtte teostamise vastu vaidlemiseks keskveekomisjonis, milline teotseb järgmise instantsina veekorraldusalal.⁷¹⁾

Maaveekomisjon vaatab sissetulnud protestid läbi, kuulates üle isiklikult seletusi andma tulnud isikuid, püüdes maomaniku ettevõtjaga vabale kokkuleppele viia.⁷²⁾

§ 16. Vaided sotsiaalkindlustuse alal.

Sotsiaalkindlustuse alal funktsioneerivad esimese astme instantsina kaebuste läbivaatamises tööinspektorite ringkondades avatud Kindlustusametid.

Kindlustusametite pädevusse kuulub sotsiaalkindlustuseaduste ja Kindlustusnõukogu poolt nende seaduste täienduseks väljaantud määruste, ettekirjutuste ja otsuste elluviimine ning tööinspektorite korralduste vastu tõstetud kaebuste läbivaatamine.⁷³⁾

71) S. veejuhtimise kohta läbi võõra maa maaparandamise otstar-
bel. § 26. (VKS) §

72) VKS § 29.

73) RT 1920, 77/78.

Kindlustusameti koosseis on määratud kindlaks Kindlustus-
seaduse 2 §-is, mille järele koosneb Kindlustusamet 10 liik -
mest, milles kõige arvulisemalt on esitajaid tööliste poolt,
ei puudu muidugi ka tööandjate esitajad, kellele lisanduvad
kohaliku linna- ja maakonna valitsuse esitajad ühes ringkonna
tööinspektori ja jaoskonnakohtunikuga. Kindlustusnõukogu määrab
kindlaks tööliste esitajate valimise korra, samuti Kindlustus-
ameti sisemise korralduse ja kodukorra, mille järele sünnib
asjaajamine.⁷⁴⁾ Samuti alluvad Kindlustusametile nende kaebuste
läbivaatamine, millised on esitatud haigekassa peakoosoleku
vastu. Ka korravastaste valimiste üle lähetatakse kaebused
Kindlustusametile, kes tunnistab sellised valimised tühjaks.
Tööandjad võivad samuti oma õigusi kaitsa Kindlustusametis
kaebuste esitamisega, kui on rikutud haigekassa põhikirja raha-
liste väljaandmist juures haigekassa peakoosoleku ehk juha-
tuse poolt.⁷⁵⁾

Kindlustusameti koosolekul annab aru ringkonna töö -
inspektor.⁷⁶⁾ Koosolekust võivad osa võtta asjaosalised,
või nende volinikud, andes asja kohta seletusi kas suuliselt

74) Kinnitusameti seadus, § 19. (KAS) §

75) KAS § 13, p-d 11, 12, 15.

76) KAS § 11.

või kirjalikult. Nende mitteilumumine ei takista Kindlustus-
ametil asja otsustamast, kui on teada, et asjaosaline kutse
on kättesaanud ⁷⁷⁾.

Arutusel olevaid korraldusi võib Kindlustusamet kas osalt
ehk täiesti seaduslikkudeks ehk tühjaks tunnistada ⁷⁸⁾.

Otsustest teatatakse asjaosalistele. Et koosolek oleks otsus-
võimne, peavad koos olema vähemalt 6 liiget, kaasaarvatud
juhataja ja aruandja. Arvab juhataja arutusel oleva asja
otsuse kohta teisiti, võib ta otsuse täitmise edasilükata,
teatades sellest Sotsiaalministrile.

Viimane kas kinnitab selle, ehk annab Kindlustusnõu -
kogule läbivaatamiseks ⁷⁹⁾.

Kindlustusameti otsuse vastu võib esitada kaebus
Kindlustusnõukogule kuu aja jooksul, kusjuures tähtaeg luge-
ma hakkab päevast, millal sai kaebajale teatatud tema poolt
kaevatud Kindlustusameti otsusest. Kuna teiste Kindlustus -
amete otsuste kohta hakkab tähtaeg lugema väljakuulutamise
päevast, või otsuse maksmapaneku päevast. Otsuse täitmise
edasilükkamise üle peab Kindlustusamet ise, või asutus kuhu

77) KAS § 14.

78) KAS § 16.

79) KAS §§16-19.

kaebus antud, korraldusi tegema. Jätab ta selle tegemata, siis ei takista kaebuse esitamine kindlustusameti otsuse täitmist.⁸⁰⁾

Vaided tulu-ja ärimaksu alal.

§ 17. Peale tolli-ja maksupeakomitee otsustavad maksunduse alal vaided veel tulu-ja ärimaksu komisjonid, kes määravad tulu-ja ärimaksud.⁸¹⁾ Tulu hindamise kui ka maksumäära vastu võivad maksukohuslased vastavale jaoskonna 1. augustiks vastulaused esitada, tuues ette⁸²⁾ tarvilised komisjonile hiljemalt võtõendused ja andmed. Iga maksu-inspektori tegevuspiirkonnas asutatakse vähemalt üks ärimaksu ja üks tulumaksu komisjon. Tulumaksu komisjone võib asutada linna ja maa jaoks, eraldi või ühiselt, vastavalt ka komisjoni nimetus.

Tulumaksukomisjon koosneb esimehest ja kolmest kaasi-istujast. Komisjoni esimeheks on maksuinspektor või MKS § 3 ettenähtud juhtudel - abiinspektor või maksude - valitsuse direktori poolt selleks määratud ametnik.⁸³⁾

Ärimaksu komisjon koosneb esimehest ja kahest kaasi-istujast. Komisjoni esimeheks on maksuinspektor või

80) KAS § 20.

81) MKS § 7.

82) RT 1922, 78.

83) RT 1932, 1, 1.

3 §-is ettenähtud juhtudel- abiinspektor või maksudevalitsuse direktori poolt selleks määratud ametnik. Kaubandusttööstus - koda nimetab kaasistujad ja nende asetäitjad kõigisse äri - maksukomisjonidesse .
84)

6 ptk. Revisjonikaebused.

§ 18. Revisjonikaebuse mõiste.

Revisjonikaebus on haldustülimenetluses reeglipärane edasikaebamise abinõu apellatsiooninstanttsi otsuste vastu. Seda üldist reegelt on täiendatud pärast eriseadusega, mille järele revisjonikohus järgneb ka esimese instanttsi otsuste vastu .
85)

Sama kinnitab AKK 27 §, mille järele võib revisjoni-kaebust esitada kõrgemasse Riigikohtusse niihästi jaoskonna-kohtuniku, kui ka ringkonnakohtu otsuste peale ühe kuu jooksul arvates otsuse kuulutamise päevast. Mainitud tähtaja jooksul laieneb see õigus ka asjast mitteosavõtnud, kuid asjast huvitatud isikute peale, kui nad oma kaebuses paluvad asjast osa-

84). MKS § 8.

85). Karl Friedrichs "Wervaltungsrechtspflege" Berlin, 1921, lk. 973 " Die Revision ist im Vervaltungsstreitverfahren das regelmässige Rechtsmittel gegen die in der Berufungs - instanz ergehende Urteile des Bizinksausschusses. -- Diese allgemeine Regel wird aber in der Sondergesetzgebung erweitert, indem die Revision auch gegen Urteile erster Instanz statt der Berufung zugelassen wird."

võtta kolmandate isikutena .

Revisjon on igakülgne ja põhjalik kohtuasutiste kontroll. 87)

§ 19. Revisjonikaebuse tingimused ja
esitamine.

Revisjonikaebus adresseeritakse kõrgema Riigikohtu nime peale, esitades kaebuse otsuse teinud kohtuasutisele, edasi-
saatmiseks ühes kohtuaktiga kõrgemale kohtule . 88)

Tingimused revisjonikaebuse esitamise kohta on määratletud AKK 30 §-is. "Revisjoniprotest või - kaebus peab eneses sisaldama : 1) põhjusi, mispärast protestitõstja või kaebaja otsusega rahul ei ole, 2) palvet, et kõrgem riigikohus otsuse tühjaks tunnistaks või muudaks."

Esitades revisjonikaebust, tuleb tasuda peale teiste kohtukulude veel revisjonimaks, millist võetakse iga revisjoni - kaebuse pealt, mitte aga ühise revisjonikaebuse andjate arvu pealt . 89)

Revisjonimaks on kindlaksmääratud järgmiselt:
jaoskonnakohtuniku otsuse peale antavalt revisjonikaebuselt 2 krooni ja ringkonnakohtu otsuse peale antavalt revisjonikaebuselt 10 krooni. Kellele omistatud vaesusõigus, need on

86) AKK § 27, p. 2.

87) Konspekt lk. 275.

88) AKK § 28.

89) AKK § 31, p. 1.

maksudest vabastatud.

Revisjonimaks tagastatakse juhul, kui kaebus leiab kas osalist või täielist rahuldamist . Kaebuse läbivaatamiselt kõrvaldamise korral ei kuulu revisjonimaks tagastamisele .

Veel tuleb revisjonikaebusele kaasalisada ära kiri kaebusest ja dokumentidest, millised esitatakse koos kaebusega. Ära kiri on mõeldud kaevatava asutise või ametniku tarvis.

Kaebuse saanud asutis toimetab selle kohe ühes kohtuaktiga kõrgemasse Riigikohtusse edasi, niipea kui ära kirjade kättesaamise üle allkirjad kohtusse tagasi on jõudnud .

Peale ära kirjade kättesaamist võivad asjaosalised esitada kõrgemale Riigikohtule seletuskirju revisjonikaebuse vastu.

§ 20. Revisjonikaebuse menetlus.

Asja arutamise juurde Riigikohtusse ei kutsuta asjaosalisi, sest revisjonikorras asja arutamisel ei saa enam arutusele ja hindamisele võtta tõendusi, mis jäid esimese astme

90) AKK § 37, p.1 ja 2.

91) Valge, 1934.a. Rk.adm.os. lah.küs.lk.170.

92) AKK § 31.

93) AKK § 32.

94) AKK § 33.

95)

kohtule esitamata ja viimase poolt hindamata . Küll võivad aga asjaosalised või nende volinikud suuliste seletustega esineda kõrgemas Riigikohtus, kui nad on asjaarutamise ajal sinna ilmunud .⁹⁶⁾

"Kõrgem riigikohus vaatab asja sisuliselt läbi ning otsustab kaebuse või protesti tagajärjetuks jätta, kui see põhjendatud ei ole !"⁹⁷⁾

Kui eelseisvast materjalist selgub, et kaevatud otsus ei sisalda mingisugust viga ja sellega revisjonikaebus põhjendamatuks osutub, siis taandatakse revisjonikaebus .⁹⁸⁾

Revisjonikaebus kuulub taandamisele kui seal esineb vormi ja tähtaja viga .⁹⁹⁾ Leitakse revisjoni kaebus põhjendatud olevat, kuid otsust ei saa pidada õigeaks asjaolu selgusetuse tõttu, siis tehakse tagasisaatmine teatavaks eelmise

95). Valge, 1934. a. Rk. adm. os. lah. küs. lk. 232.

96). AKK § 34.

97). AKK § 35.

98). K. Friedrichs "Verwaltungsrechtspflege - lk. 984.

"Wenn sich nach dem Vorstehenden ergibt, dass das angegriffene Urteil keinen Verstoss enthält und deshalb die Revision nicht begründet ist, so wird die Revision zurückgewiesen".

99). K. Friedrichs, op. cit. lk. 984.

"Die Revision ist nicht in den gesetzlichen Formen und Fristen eingelegt".

100)
instantsi kaudu .

Leiab kõrgem Riigikohus kaebuse põhjendatud olevat, siis teeb ta otsuse tühjaks või muudab teda ja teeb uue otsuse kas ise või saadab kohtusse tagasi. Nüüd juba peab asja otsustamine sündima teise jaoskonnakohtuniku või ringkonna - kohtu poolt, ja kui sama ringkonnakohtu poolt, siis teises
101)
koosseisus .

On olnud halduskohtumenetluses mingi eelotsus, siis
102)
tuleb ka sellega arvestada.

100). K. Friedrichs op. cit. lk. 985.
"Die Revision ist begründet, das Urteil ist nicht aufrechtzuhalten, die Sache ist aber nicht spruchreif. In diesem Falle wird die Aufhebung des Urteils und die Zurückverweisung in eine frühere Instanz ausgesprochen".

101). AKK § 35.

102). K. Friedrichs, op. cit. lk. 986.
"Wenn dem Verwaltungsstreitverfahren eine Vorentscheidung vorherging, so ist auch diese zu berücksichtigen".

Ptk.7 Kohtulikele haldusasutistele esitatavad
kaebused.

Kuna haldusvaie oli lihtne sooviavaldu asja veel kord läbiarutada ja kontrollida, siis halduskaebus osutub juba täielikuks õiguskaitse vahendiks. Vaideotsusega mitte rahulolev kohuslane pöörab nüüd juba kaebusega valet otsustanud asutisest kõrgemal seisva, täiesti erapooletu, asutise poole. See kõrgem instants haldusalal osutub teiseks astmeks, samaks mis tsiviilalal apellatsiooninstantis. Appellaatoriks osutub sama kohuslane, kes polnud esimese instantsi otsusega rahul. Oma olemuselt sarnaneb kohtuliku haldusinstantsi kaebe - menetlus täiesti halduskohtu omaga.

§21. Maksupeakomiteele esitatavad
kaebused.

Maksunduse alal võib vaiele kohta tehtud otsuste peale kaebus esitada Majandusministeeriumi juures asuvale Maksu-
peakomiteele, milline teotseb täiesti rippumatu kohtuna. ¹⁰³⁾

Maksupeakomitee koosneb alalisist ja ajutisist liik -
meist. Alalised liikmed määrab ametisse Vabariigi Valitsus

103) MKS § 72.

õigusteadliku või majandusteadusliku haridusega isikuist, kes omandanud vilumuse maksuseaduste käsitlemiseks kohtu või administratiivteenistuses ja kes on vähemalt kahekümneviie¹⁰⁴⁾ aastased .

Maksupeakomitee esimeheks Vab. Val. määrab ühe õigusteadusliku või majandusteadusliku haridusega alalise liikme. Esimehe asetäitjaks on üks alaline liige Vab. Val.määra -¹⁰⁵⁾ misel.

Maksupeakomitee kutsub kokku vastava peakomitee esimees-¹⁰⁶⁾ viimase äraolekul asetäitja.

Juhul, kui maksupeakomitee alaline liige ei saa võtta osa istungist, asendab teda Kohtu-ja Siseministeeriumi kodi-¹⁰⁷⁾ fikatsiooni osakonna liige Kohtu-ja Siseministri määramisel. Teisi asetäitjaid alalistele liikmetele MKS ei näe ette, ja seni, kui Maksupeakomitee alaline liige ei ole jäävalt vabastatud ametist, puudub alus tema asemele isiku määramiseks Maksudevalitsuse ametnikkude hulgast, kes ajutiselt täidaks tema kohuseid. Viimane nõue on seepoolt tähtis, et MKS on Maksupeakomitee tehtud sõltumatuks Maksudevalitsusest.

104) MKS § 20.

105) RT 1932, 91, 698.

106) MKS § 23.

107) MKS § 24.

Maksupeakomitee otsus ei ole seadusepärane, kui asja arutamisest võttis Maksupeakomitee liikmena osa Maksudevalitsuse inspektor .^{107)}

Maksupeakomitee kutsub kokku Maksupeakomitee esimees, kes määrab, missugused asjad istungil tulevad arutusele. Istung on otsusevõimeline, kui on koos kõik liikmed.^{108)} Asjade ettekandjaks Maksupeakomitees on üks Peakomitee alalistest liikmetest.^{109)}

Vaiete kohta tehtud otsuste peale kaebuste esitamise tähtajaks on 2 nädalat, arvates kaevatava otsuse kätteandmise päevast. Kaebused tulevad esitada otsuse teinud asutise või ametniku kaudu .^{110)} Inspektor esitab saadud kaebused vastavale peakomiteele maksudevalitsuse direktori kaudu, lisandades tarbekorral oma seletuse.^{111)}

Kaebused võib esitada isiklikult, kolmanda isiku või posti kaudu.^{112)}

Kaebuse esitamise õigus laieneb peale vaiete kohta otsuse tehtud isikute ka isikutele, kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole esialgse otsuse vastu vaiet

107) Valge, 1933. a. Rk. adm. os. lah. küs. lk. 115.

¹
108) MKS § 20.
109) MKS § 25.
110) MKS § 72.
111) MKS § 72.
112) MKS § 72.

esitanud. Nad evivad õiguse kaebusega ühinemiseks, mille
esitanud tähtajal üks neist. Kaebusega ühinejaid loetakse
113)
kaebajaiks.

Mis puutub kaebuse vormi ja sissu, siis on see täpselt
määritletud MKS 75 §-is.

" Kaebused, esitatakse kirjalikult.

Kaebuses märgitakse:

- 1) kaebaja nimi, perekonnanimi ja elukoht, kui see ei selgu
asjatoimetusest;
- 2) kelle otsuse peale kaevatakse;
- 3) millise otsuse peale kaevatakse;
- 4) kas kaevatakse terve otsuse või selle üksikute osade
peale, viimasel juhul - milliste osade peale;
- 5) mida kaebaja nõuab;
- 6) milliste asjaoludega ja seadustega ta põhjendab oma
nõuet".

Pole seda võimalik teha, siis ta vihjab ametasutist, kust
võib neid leida.¹¹⁴⁾

Sama, 75 §-i viimases lõikes on öeldud, et "kaebusi
võib esitada ainult otsuse selle osa vastu, mille kohta oli

113) MKS § 74.

114) MKS § 75.

antud vastulause". See viide osutub tarvilikuks eriti selle tõttu, et vältida asjatoimetuse pikale venimist, sest kui oleks lubatud esitada kaebuses ka teisi taotlusi, siis saades kaebuse, peaks inspektor algama uuesti toimetust, mis on vajalik vaide otsustamiseks. See segaks ja raskendaks asjalt maksuasutiste tööd. ¹¹⁵⁾

Kaebemenetlusele Maksupeakomitees saadab Maksude - valitsus oma esindaja, kas direktori või selle inspektori, ¹¹⁶⁾ kellele alluvas asjas kaebus on esitatud. Ja nagu menetlusel maksab kinnisuse põhimõte, siis võib ainult veel kaebuse esitaja istungist osa võtta. Pooled peavad esile tõoma kõik asjasse puutuvad asiolud, millele on rajatud kogu vaidlus. ¹¹⁷⁾

" Uute tõenduste esitamine Maksupeakomiteele ei tingi vastulause puhul tehtud otsuse tühistamist ja asja uueks otsustamiseks saatmist maksukomiteele, kui vastulause puhul otsuse tegemisel on täidetud kõik seaduse nõuded, ja esitatud tõendused ja väited arvesse võetud.

Peakomiteele esitatud tõendeid (MKS § 85) on pea -

115) Jõgi, lk. 86.

116) MKS § 83.

117) MKS § 85.

komitee kohustatud ise arvestama (MKS § 90), kogudes ka omalt poolt andmeid (MKS § 80,88 ja 89).¹¹⁸⁾

Kaebaja või maksudevalitsuse esindajate mitteilumine ei takista asja arutamist ega otsustamist," lausub MKS 87 §.

Otsuse teeb Maksupeakomitee kõigi olevate andmete põhjal lihthäälteenamusega, kusjuures otsustavaks hääleks on esimehe hääl, juhul kui hääled pooleks langevad. Otsuse tegemine sünnib asjaosaliste ja kõrvalisikute juures -¹¹⁹⁾ olekuta.

Vajab aga kaebuse otsustamine mingi eelküsimuse lahendust, siis võib Peakomitee oodata ära eelküsimuse otsuse, lükates edasi kaebuse otsustamise.¹²⁰⁾

Otsus kuulutakse Peakomitee istungil, kus esimees seletab ühtlasi edasikaebamise korra kuulutatava otsuse peale.¹²¹⁾ " Peakomitee motiveeritud otsus saadetakse ära- kirjana kaebajale ja maksudevalitsusele ühe kuu jooksul, arvates otsuse kuulutamisest ".¹²²⁾

"Otsustatud asja ümberotsustamise põhjusena võib uute asjaolude, s.o. uute faktiliste andmete ilmsikstulek,

118) Valge, 1933/34 Rk.adm.os.lah.küs.lk. 114.

119) MKS § 90.

120) MKS § 93.

121) MKS § 91.

122) MKS § 92.

milläl oluline tähtsus, mitte aga seaduse tõlgendamine kohtu poolt mõnes teises ja hilisemas asjas " ^{123)}

MKS 101 § näeb ette, et maksukohuslane ei või paluda maksustamise ümberotsustamist uute asjaolude ilmsikstulekul siis, kui ta hariliku hoole juures oleks võinud selgitada, need asjaolud ka esialgsel maksustamisel.

Maksupeakomitee otsuste peale võib edasi kaevata Riigikohtu adm.-osakonda ühe kuu jooksul, arvates motiveeritud otsuse saamise päevast. Kaebused esitatakse selle Peakomitee kaudu, kelle otsuse peale kaevatakse.

Kaebuse esitamise õiguse evivad: Maksudevalitsuse direktor, isikud, kelle kaebuste kohta on tehtud Peakomitee otsus ja ka need isikud, kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole esitanud kaebust maksustamisotsuse peale. ¹²⁴⁾

MKS 95 § ütleb, et kaebused Riigikohtule ei pane seisma kaevatud otsuse täitmist, kuid Riigikohus võib kaebajate palvel panna seisma kaevatud otsuse täitmise kuni kaebuse otsustamiseni.

123) Valge, 1933/34 Rk.adm.os.lah.küs.lk. 128.

124) MKS § 94.

§ 22 Tollipeakomiteele esitatavad kaebused.

Tollipeakomitee pädevusse kuulub kaebuste otsustamine tollimaksude ja kaupade tollipiirist läbilaskmisel võetavate maksude alal.

Riigikohus oma toimetustes adm.- osakonnas seletab, et Tollipeakomitee ei asu mitte Maksudevalitsuse juures viimase organina, vaid Majandusministeeriumi juures kui iseseisva võimkonnaga organ, ja MKS § 18 ja 94 ning AKK § 11, põhjal esitatakse kaebused Tollipeakomitee otsuste vastu Tollipeakomitee kaudu, aga mitte Maksudevalitsuse kaudu. Maksudevalitsus ei ole kohustatud neid kaebusi vastu võtma ja Tollipeakomiteele edasi saatma ning nende kaebuste esitamist Maksudevalitsusele ei saa lugeda seaduslikus korras kaebuste esitamiseks.¹²⁵⁾

Tollipeakomitee koosneb esimehest, kelleks Majandusministri abi, ühest alalisest liikmest, ühest Majandusministeeriumi, ühest Maksudevalitsuse ja ühest Kaubandus=tööstuskoja esindajast. Esimehe asetäitja määrab Majandusminister. Alalise liikme ja asetäitja määrab Majandus -

125) Valge, 1934.a. Rk. adm. os. lah. küs. lk. 212.

minister kõrgema haridusega isikuist, kes omandanud erilise vilumuse tolliseaduste ja tollitariifide käsitlemises. ¹²⁶⁾

Samuti nagu maksunduse alal, teostub edasi/kaebamine ka tollinduses. Kaebused Tollipeakomiteele tulevad adreseerida sellele tolliasutisele, kelle otsuse peale edasi kaevatakse. Viimane lisab juurde vajalikud andmed ja kauba-proovid ja lähetab hiljemalt seitsme päeva jooksul pärast kaebuse saamist selle Tollipeakomiteele. ¹²⁷⁾

Kaubakäsutaja evib õiguse võtta ise, või oma voli - niku kaudu, osa Tollipeakomitee istungist, et suuliselt lisada täiendavaid asjasse puutuvaid seletusi.

Oma kauba üle omab kaubakäsutaja seadustikus ette - nähtud õigused, vaatamata sellele, et ta esitas edasikaebuse. ¹²⁸⁾ Osutub otsus kaubakäsutaja kasuks, võib ta rohkem tasutud summat tolliasutiselt tagasi nõuda, kuna tollimaksusid juurde maksta tal ei tarvitse. ¹²⁹⁾

Tollipeakomitee otsus kuulutatakse kaebajale selle tolliasutise poolt, kes tegi esialgse otsuse. ¹³⁰⁾

-
- 126) MKS § 19.
127) ToS § 221.
128) ToS § 222.
129) ToS § 222.
130) ToS § 219.

Tollipeakomitee otsuse peale võib ühe kuu jooksul, arvates motiveeritud otsuse väljakuulutamisest kauba - käsutajale, edasi/kaebus esitada Riigikohtu administratiiv osakonnale.¹³¹⁾

§ 23. Maakorralduse peakomisjonile

esitatavad kaebused.

Maakorralduse peakomisjoni koosseisu kuuluvad: esimehena - kohtukoja liige kohtukoja määramisel, liikmetena: maakorralduse peakomisjoni alaline liige ja maamõõdu inspektor. Maakorralduse peakomisjoni alalise liikme määrab Vab. Val.¹³²⁾ Maakorralduse peakomisjon on otsusvõimeline, kui koos on esimees ja vähemalt kaks liiget. Ases täitjana esimehe või liikmete äraolekul esinevad neile määratud asemikud. Istungitest osavõtmise eest saavad peakomisjoni liikmed tasu riigikassast.¹³³⁾

" Asjade arutamisel ja otsustamisel maakorralduse peakomisjon käib Maakorralduse seaduses tähendatud eeskirjade järele (§§ 58-63). Nende järgi maakorrald.peakomisjon on kohustatud oma otsuses ära tähendama kaalut -

131) ToS § 220.

132) MaKS § 77.

133) MaKS § 79.

lused, millele otsus põhjeneb, sealjuures hinnata tunnis -
tajate seletusi nende usaldusväärilikkuse järele, kokku -
kõlas muude asjaoludega. Nõue, et maakorralduse peakomisjon
peab oma otsuses ette tooma põhjenduse, mispärast ta üht
tunnistajat usaldab, teist aga mitte, on põhjendamatu, sest
Ts. kp. sead. § 411 täitmine ei ole maakorralduspeakomis -
jonile kohustav ".¹³⁴⁾

Maakorrald. peakomisjoni istungid on avalikud ja otsu -
sed on võimelised, kui koos on esimees ja vähemalt kaks
liiget. Otsused teatatakse kohe, või kahe kuu jooksul. Maa -
korralduse peakomisjonil puudub seaduslik alus oma otsuste
revideerimiseks ja nende täitmise seismapanekuks, kuna maa -
korralduse peakomisjoni otsused on lõplikud (Maakorrald.
sead. § 69) ja nende täitmise võib seisma panna ainult
Riigikohus.¹³⁵⁾

Maakorralduse peakomisjoni otsuste peale võib ühe kuu
jooksul arvates otsuse lõpuvormis kuulutamise päevast
edasikaevata Riigikohtu administratiiv osakonda adm.-kohtu
korras.¹³⁶⁾

134) Valge, 1930. a. Rk. adm. os. lah. küs. lk. 101.

135) Valge, 1933/34. a. Rk. adm. os. lah. küs. lk.

136) MaKS § 68.

Maakor. peakomisjoni otsused on lõplikud, seistada otsusi võib ainult Riigikohus. Piirkonna loomise ja piiritülide kohta käivad edasikaevatud otsused viiakse täide pärast Riigikohtu otsust.¹³⁷⁾

" Maakorralduse peakomisjoni otsuste peale antud kaebuste puhul esmakordselt Riigikohtule esitatud doku - mente ei saa asja otsustamisel enam arvesse võtta, sest Riigikohus otsustab asja nende andmete põhjal, mis juba esimestes instantsides esitatud".¹³⁸⁾

Riigikohus kaebuste arutusel maakorralduse peakomisjoni otsuste peale ei kuula üle uusi tunnistajaid ega kogu uusi andmeid, vaid otsustab kaebuse asjatoimetuses olevate andmete põhjal.¹³⁹⁾

§ 24. Keskvee komisjonile esitatavad kaebused.

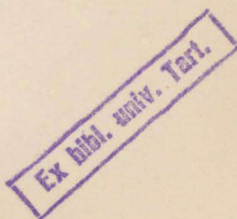
Maakonna veekomisjoni otsuse peale võivad asjaosalised neis asjus ühe kuu jooksul edasi kaevata Keskveekomis - jonile, kelle pädevusse kuulub maaveekomisjonide otsuste peale antud kaebuste otsustamine vastavalt seadusele vee juhtimise kohta läbi võõra maa maaparanduse otstarbel. Kaebuse tähtaeg algab maaveekomisjoni otsuse tegemise päevast.¹⁴⁰⁾

137) MaKS § 69~~4~~.

138) Valge, 1928 .a.Rk.adm.os.lah.küs.lk. 44.

140) VKS § 35~~4~~.

139) Valge, 1933/34.a.Rk.adm.os.lah.küs.lk. 97.

Keskveekomisjon asub Põllutööministeeriumi juures järgmises koosseisus: 1) üks kohtunik kohtupalati määramisel

2) üks põllutööministeeriumi esitaja

3) üks kaubandus-tööstusministeeriumi esitaja

4) sisevete uurimise büroo juhataja

5) kaks põllumeeste organisatsioonide esitajat
põllutööministeeriumi määramisel. ¹⁴¹⁾

Maaveekomisjonid võivad saata oma esitajaid sõnaõigusega keskveekomisjoni koosolekuist osa võtma. Samuti antakse teada ka asjast huvitatud pooltele, kes võivad saata omi volinikke või ise ilmuda, kuid mitteilumumise ei lükka edasi asja otsustamist. Ka asjatundjate kohale kutsumiseks nõuandva hääleõigusega on Keskveekomisjonis õigustatud. Keskveekomisjon teeb oma otsused häälteenamusega. Otsusest antakse asjaosalistele teada, saates neile ära kirjad, ühtlasi tehes tarvilikke korraldusi vastavaile maaveekomisjonidele. ¹⁴²⁾

Keskveekomisjoni otsuse peale võib edasi kaevata Riigikohtu adm.osakonnale, andes kaebuse sisse keskvee -

141) VKS § 37.

142) VKS §§ 39 ja 38.

komisjoni kaudu. Lastakse aga mööduda adm. k. korras ettenähtud tähtaeg, või jätab Riigikohus selle tagajärjeta, teatab maaveekomisjoni esimees asjaosaliste nõudel antud veejuhtimise õigusest märkuse sissekandmiseks kreposti raamatusse.

§ 25 Kindlustusnõukogule esitatavad
kaebused.

Kindlustusnõukogu ülesandeks on kehtivate sotsiaalkindlustusseaduste täitmise kõrgem järelevalve ja nende seaduste täitmiseks tarviliste juhtnööride ja seletuste andmine. ¹⁴³⁾

Kindlustusnõukogu töö on jaotatud: üldkoosoleku, I, II ja III osakonna vahel. Kindlustusametite otsuste läbi vaatamine allub kindlustusnõukogu I osakonnale. Mainitud osakonna koosseisu kuuluvad juhatajana Töökaitse ja Sotsiaalkindlustuse Osakonna direktor, liikmeina Kohtu- ja Majandusministeeriumi, üks tööandjate ja üks tööliste esindaja kindlustusnõukogu üldkoosoleku liikmete hulgast. ¹⁴⁴⁾

Tuleb kindlustusnõukogu osakonnas arutusele asi, mis puudu-

143) RT 1920, 77/78.

144) RT 1934, 44.

tab ministeeriumi, kellel pole oma esitajat kindlustus-
nõukogus, siis kutsutakse selle ministeeriumi esitaja koos-
olekust sõnaõigusega osavõtma. Samuti võivad juhataja
korraldusel osa võtta asjatundjad sõnaõigusega kindlustus-
nõukogu osakonna koosolekuist. 145).

Kindlustusnõukogu I osakonna pädevusse kuulub kindlus-
tusametite otsuste läbivaatamine, muutmine ja tühjakstunnis-
tamine . 146)

Kindlustusnõukogu osakond otsustab asju liht häälte -
enamusega, kusjuures võrdse häältearvu juures on otsustav
juhataja hääl. Pole osakonna juhataja nõukogu osakonna
otsusega nõus läheb asi üldkoosoleku otsustada. Nõukogu
otsus läheb Sotsiaalministrile kinnitamiseks . 147) Üld -
tähtsusega otsused ja sellised otsused, millised kannavad
sundusliku määruse ilmet kuulutatakse " Riigi Teatajas " 148)

Kindlustusnõukogu otsuste vastu võib kaebusi tõsta
Riigikohtu administratiiv-osakonnale administratiivkohtu

145) RT 1920, 77/78.

146) RT 1920, 77/78.

147) RT 1920, 77/78.

148) RT 1920, 77/78.

korras ühe kuu jooksul otsuse väljakuulutamise ehk teada -
andmise päevast arvates. Kuid kaebuse tõstmine Riigi -
kohtus ei takista otsuse täitmist, kui pole tehtud selle edasi-
lükkamiseks korraldust Sotsiaalministri ega Riigikohtu adm.-
osakonna poolt .
149)

8 ptk. Kaebuste esitamine viimasesse
kaebeinstantsi.

§ 26. Kõrgema kohtu pädevus.

Riigikohtu seaduse 1 § lausub: "Riigikohus teostab vaba-
riigis ülemat kohtu võimu endise Vene senati kohta käivate
seaduste määratud piirides ja alustel". Sellega osutub ta
viimaseks kaebeasutiseks, kelle otsused on juba täiesti
lõplikud ja pole enam mingisugust edasikaebamise võimalust.

Riigikohtu seaduse 17 § määritleb täpselt Riigikohtu
administratiiv-osakonna õigused ja kohustused.

"Administratiiv osakonnal on endise Vene senati esimese,
teise, kolmanda ja neljanda departemangu õigused ja kohus -
tused. Peale selle alluvad temale:

1). kaebused revisjoni korras siseministri otsuste peale
ühingute, seltside, ühisuste ja nende liitude registreerimise
asjus;

2) kaebused administratiiv=asjus rahukohtunikkude ja rahukogude otsuste peale 12.veebruari 1919 a. administratiiv=kohtu seaduse (" Riigi Teataja nr.10 -1919 a). korras ja alustel!"

" Riigikohtu Adm. osak. on puhtakujuline halduskohus. Ta teotseb vaid haldusalal ning seega eritüüpi kohus. Ta on kõrgeimaks instantsiks haldusküsimuste alal ning ta otsused on lõplikud. Neid ei saa ümber otsustada isegi Riigikohtu üldkogu, kes ei saa ka kontrollida Adm. osakonna tegevust!"¹⁵⁰⁾

§ 25. Kaebuste esitamine.

Nagu näeme, tuleb kaebuste esitamisel Riigikohtule kohaldada üldist korda nende muudatustega, mis on nähtud¹⁵¹⁾ ette AKK-s.

Juhtides tähelepanu käesoleva töö 21-25 §-i viimastele lõikudele, siis leiame sealt eranditult, et kõikide sealmainitud asutiste otsuste peale võib esitada kaebus Riigikohtu administratiivosakonda, milline osutub sellega kõrgemaks kaebeasutiseks. Kaebused lähetatakse Riigikohtusse asutise kaudu, kelle otsuse peale kaevatakse, kus juures kassaatoriks osutub asjaosaline, kes pole eelmiste instantside otsusega nõustunud.

150) Konspekt lk.270.

151) Jõgi, lk. 86.

9. Ptk. -Kaebustes ja vaietes esinevad vead.

§28. Vormi ja sisu vead.

Iga administratiivakt loetakse kehtivaks siis, kui ta on toimetatud seadustes määratud kompetentsi piirides ja sellekohases protseduuris, ning sisuliselt ja vormiliselt vastab kehtiva õiguse nõuetele.) Säärast akti võksime nimetada tingimusteta kehtivaks.) Akt on tingimusteta kehtiv siis, kui ta on veatu. Veatuks loeme akti, kui ta on antud: 1) kompetentse asutise poolt, 2) õiges vormis, 3) õige menetluskorra alusel ja 4) õige sisuga.)

Administratiiv-akt, mis ei vasta õigusnõuetele, on puudulik ning temal ei või olla täit jõudu. Ta ei anna neid juuriidilisi tagajärgi, mis temaga sooviti saavutada. Niisugustel kordadel on tegemist maksvusetute administratiivaktidega.) Üldreeglina toovad puudused kaasa vaieldavuse, kuna tühistamist eeldatakse siis, kui akt on niivõrd puudulik, et selle puudulikkuses ei saa kahelda.)

152) Kliimann, op.cit.lk. 252.

153) Vaabel, op.cit.lk. 152.

154) Vaabel, op.cit.lk. 153.

155) Eesti Politsei, 1931.lk.18.

156) Eesti Politsei, 1931.lk.21.

Viga kompetentsis esineb peamiselt siis, kui otsuse või korraldise annab organ, mis esineb küll õige organina, kuid pole õieti määratud või pole seadusekohast koosseisu. Tühisus on sel juhul ainuke mõeldav järeldus.)^{157.}

Vorminõuetest algelisemaks osutub kirjalikkus. Seaduse järgi kirjalik, kuid suusõnaliselt antud korraldis on tühi-^{158.} ne.) Olulisteks vormielementideks peame arvama MKS 62§is määratud vormilises maksustamiskorraldises maksukohuslase, otsustaja, maksustamisaluse ja maksusumma mainimist.)^{159.} Menetluskorra vead võivad olla väga mitmekesised. Menetluskord on õiguslikult määrateldud, olles täpsam suvatute ja vormiliste aktide puhul, ning vähem täppis suvaliste ja vormivabade aktide puhul. Eriti mitmekesine on tollimenetluskord. Kuid milline ka ei oleks viga menetluskorras, ühelgi puhul ei ole selle järelduseks tühisus, vaid ainult vaieldavus.¹⁶⁰ Vaidlused arutatakse kahe korras, kus selgub, kas akt tuleb tühistada ja saata asutisele uueks otsustamiseks.)^{161.}

Sisulise vea puhul osutuvad aktid vaieldavaiks, mitte kunagi aga tühisteks, väljaarvatud juhtumid, kui see sisu on ilmsesti võimatu.)^{162.}

§ 29. Vigade ravimisest.

Mis puutub vigade ravimisse, siis loeme MKS 62§st, et inspektor võib muuta maksustamisotsust kui selle kätteandmiseni

Vaata pöörde!

Samuti seisab 134 §-i all, et kuni otsuse teatamiseni trahvitu-
-le, võib trahvimääraja muuta ja otsustada ümbertehtud otsuse.
Pärast kätteandmist võib maksuasutis parandada neis korral-
distes ainult kirjutus ja arvutusvigu, mis selgub MKS 98 ja
107-§-ist.

Vigade parandamine on võimalik nimelt nii riigi kasuks,
kui ka kahjuks, mõlemapoolse algatusvõimalusega. Maksustamis-
otsuste ümberotsustamist võib paluda MKS 99 §-is loeteldud
juhtudel, kuna see võimalus langeb maksukohuslasel ära siis,
kui ta oleks võinud hariliku hoole juures selgitada neid as-
asjaolusi ka juba esialgsel maksustamistoimetusel.) 163.

Vigade parandamist võib algselt või paluda: aktsiisi-
ja tollimaksude alal--5 aasta jooksul, ja muude maksude alal
--5 aasta jooksul, arvates akti jõustumisest.) 164.
Tollisea-
dustik lubab teha parandusi ja juurdekirjutisi ainult alla
kirjutamiseni. Osutuvad aga vead aktis peale allakirjutamist,
siis peab tollirevident teatama sellest kirjalikult oma üle-
musele, kelle poolt tehakse siis vastavad parandused.) 165.

- 157) Vaabel, op.cit.lk. 155.
- 158) Vaabel, op.cit.lk. 157.
- 159) Vaabel, op.cit.lk. 157.
- 160) Vaabel, op.cit.lk. 160.
- 161) Vaabel, op.cit.lk. 162.
- 162) Vaabel, op.cit.lk. 163.
- 163) MKS § 101.
- 164) MKS § 107.
- 165) ToS . 208.

Nagu selgub Riigikohtu adm. osakonna toimetusest on ToS 254§is nähtud ette, et kui kontrollrevideerimisel või kaubakäsitaja enese poolt tehakse kindlaks tolli järele maksude arvutamise vea tõttu tekkinud enam-või vähemvõtte, siis antakse enam võetud summad maksjale tagasi, vähemvõetud summad aga nõutakse 166. täiendavalt sisse vaidlematus korras.)

Nii näeme, et tollimaksude alal on maksuasutisel võimalusi küllalt aktide parandamiseks, kuna kohuslane on rakendatud olukorras, kuna MKS järgi on nii asutis, samuti kohuslane, peaaegu võrdses positsioonis.

Võiks arutuse alla tulla veel seaduse tõlgendamise küsimused. Ei ole tegemist vähemvõttega tolli ja muude tollimaksude arvutamise vea tõttu, vaid vähemvõtte on tingitud seaduse ebaõigest tõlgendamisest, siis see asjaolu ei anna tolliasutistele õigust tollikorraldusest väljalastud kauba pealt võtta tollimaksu.) 167.

Riigikohtu tegeluses on terve rida otsuseid, kus ta otseselt avaldab seisukoha maksuseaduste tõlgendamisviisi kohta. Tema seletusest järelduvad järgmised seisukohad: 1) maksuseadusi ei saa tõlgendada laiendavalt, 2) maksuseadusi ei saa rakendada asjaolude suhtes, millede subsumeering seaduse normidele pole

166) Valge, 1934.a. Rk.adm.os.lah.küs.lk.206.

167) Valge, 1934.a. Rk.adm.os.lah.küs.lk.206.

otseselt ettenähtud, 3).maksuseadusi tuleb tõlgendada nende
väljendite otsese sõnastuse järgi.)^{168.}

Peale Riigikohtu seletuse esineb maksuseaduste tõlgendus Maksu- ning Tollipeakomitee tegevuses. Sest juhtumeil, kus tuleb otsustaval asutisel esmakordselt tõlgendada seadust, evib selline tõlgendus maksuseaduste rakendussüsteemi kujundamisel suurt tähendust, sest kõik toimed ei satu mitte Riigikohtu otsustamisele.

168) Vaabel, op.cit.lk. 182.

AUHINNATÓÓ
370318

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01155809 7